חשוד על המעשר [א]ומאן חכמים ר' יהודה [א] וחד אמר החשוד על המעשר חשוד על השביעית ומאן חכמים ר' מאיר [ב] דתניא [ב]עם הארץ שקיבל עליו [ג] דברי חבירות ונחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי רבי מאיר [א]וחכמים אומרים אינו נחשד אלא לאותו דבר בלבד [ד] הגר שקיבל עליו דברי תורה אפי' נחשד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה [ב]והרי הוא כישראל מומר נפקא מינה דאי קדיש קידושיו קידושין ת"ר [ג]הבא לקבל דברי חבירות [ג]חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו עובד כוכבים שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו ר' יוסי בר' יהודה אומר אפי' דקדוק אחד [ה] מדברי סופרים [ד]וכן [ד]בן לוי שבא לקבל דברי לויה [ו] וכהן שבא לקבל דברי כהונה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו שנאמר [1]המקריב את דם השלמים וגו' העבודה המסורה לבני אהרן [ה]כל כהן [ה]שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה [ו]ת"ר [ו]הבא לקבל דברי חבירות אם ראינוהו שנוהג בצינעה בתוך ביתו מקבלין אותו ואחר כך מלמדין אותו ואם לאו מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו ר"ש בן יוחי אומר בין כך ובין כך מקבלין אותו והוא למד כדרכו והולך: [ז]ת"ר [ז]מקבלין לכנפים ואח"כ מקבלין לטהרות ואם אמר איני מקבל אלא לכנפים מקבלין אותו קיבל לטהרות ולא קיבל לכנפים אף לטהרות לא קיבל: [ח]ת"ר עד כמה מקבלין אותו בית שמאי אומרים למשקין שלשים יום לכסות שנים עשר חודש ובית הלל אומרים אחד זה ואחד זה [ז] לשנים עשר חודש [ט]אם כן הוה ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אלא [ח] [ח]בית הלל אומרים אחד זה ואחד זה [ט] לשלשים: (סימן חב"ר תלמי"ד תכל"ת מכ"ס חז"ר גבא"י בעצמ"ו) תנו רבנן [ט]הבא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני שלשה חבירים ובניו ובני ביתו אינן צריכין לקבל בפני שלשה חבירים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בניו ובני ביתו צריכין לקבל בפני שלשה חבירים לפי שאינו דומה חבר שקיבל לבן חבר שקיבל: תנו רבנן [י]הבא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני ג' חבירים ואפילו תלמיד חכם צריך לקבל בפני שלשה חבירים [כ]זקן ויושב בישיבה אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים שכבר קיבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים ולא עוד אלא שאחרים מקבלין לפניו אמר רבי יוחנן בימי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס נשנית משנה זו רבי יהודה ור' יוסי איסתפק להו מילתא בטהרות שדרו [י] רבנן לגבי בנו של ר' חנינא בן אנטיגנוס [יא] אזילו אמרו ליה לעיין בה אשכחוה דקא [ל]טעין טהרות אותיב רבנן מדידיה לגבייהו וקאי איהו לעיוני בה אתו אמרי ליה לר' יהודה ור' יוסי אמר להו ר' יהודה אביו של זה ביזה תלמידי חכמים אף הוא מבזה תלמידי חכמים אמר לו ר' יוסי כבוד זקן יהא מונח במקומו [ל]אלא מיום שחרב בית המקדש נהגו כהנים סילסול בעצמן שאין מוסרין את הטהרות לכל אדם: [מ]תנו רבנן [יב] חבר [מ]שמת אשתו ובניו ובני ביתו הרי הן בחזקתן עד שיחשדו וכן [נ]חצר שמוכרין בה תכלת הרי היא בחזקתה עד שתיפסל: תנו רבנן [נ][ס]אשת עם הארץ שנשאת לחבר וכן בתו של עם הארץ שנשאת לחבר וכן עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר כולן צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה אבל אשת חבר שנשאת לעם הארץ וכן בתו של חבר שנשאת לעם הארץ וכן עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ אין צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה [יג] ר"מ אומר אף הן צריכין לקבל עליהן דברי [יד] חבירות לכתחלה [ס]ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קומעת לו תפילין על ידו נשאת לעם הארץ והיתה קושרת לו קשרי מוכס על ידו:

תנו

חשוד על המעשר חשוד על השביעית. וכ"ש חשוד אשביעית חשוד אמעשר: **ומאן חכמים ר' מאיר.** דאמר לקמן חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה[ס]: **הרי הוא כישראל מומר.** ולא אמרינן דליהוי עובד כוכבים גמור כאילו לא נתגייר: **דאי קדיש.** אשה [טו] לאחר שהמיר דתו קידושיו קידושין: **דברי חבירות.** מפרש בתוספתא במסכת דמאי [פ"ב ה"ב וה"ג] שלא יתן תרומה ומעשר לעם הארץ ושלא יעשה טהרות אצל עם הארץ ושיאכל חולין בטהרה ושיעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח: **דקדוקי סופרים.** חומרא דרבנן: **דברי לויה.** לשורר ולשרת ולהיות שוער: **מבני אהרן.** משמע שיהא נוהג כל דין בני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה: **שנוהג בצינעה.** קודם שקיבל בפנינו היה נוהג עליו דין חבירות [טז] שאין לחושדו ולומר לפנים הוא עושה: **מקבלין אותו.** שנחזיקנו כחבר וכנאמן לכל [יז] דבריו: **לכנפים.** שיטול ידיו קודם אכילה וקודם שיגע באוכלין דתרומה דידים שניות הן: **לטהרות.** לחומר שאר טהרות ונחזיק טהרותיו כטהרות גמורות לאכול תרומתו כתרומה טהורה [יח]: **מקבלין אותו.** דאינו משייר דבר שלם שהרי מקבל עליו נטילת ידים וזהו עיקר אכילת חולין בטהרה: **אף לטהרות** (א) **לא קבל.** דכיון דבדין נטילת ידים שדבר קל הוא לעשות אינו יכול לעמוד כל שכן בשאר [יט]: **עד כמה** [כ] **מקבל אותו.** דברי חבירות שנקבלנו לאלתר ונחזיקנו בחבר: **למשקין שלשים יום.** שאם קיבל עליו דברי חבירות עד שלשים יום מהמנינן ליה מכאן ואילך בטהרות משקין שטומאתן קלה דטומאת משקין מדרבנן בפ' קמא דפסחים (דף טז:): **לכסות.** להחזיק כסותו כחבר דאמר במסכת חגיגה (דף יח:) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים: **שנים עשר חודש.** אם קיבל עליו דברי חבירות לשנים עשר חדש: **הוה ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.** וליתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל במסכת עדיות (פ"ה מ"א) דאמרינן ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ואם איתא ליתני [כא] הא. ל"א עד כמה מקבלין אותו דאמרן לעיל אם נהג מתחלה בצינעא בתוך ביתו מקבלין אותו מיד ועד כמה ינהג מתחלה שנקבלנו מיד: **לפי שאינו דומה חבר שקיבל.** הוא עצמו לבן חבר [כב] מחמת קבלת אביו שאין לו שום קבלה אלא סרך אביו דודאי [כג] אביו מיזהר טפי. ל"א האי לפי שאינו דומה תנא קמא קאמר ליה מה טעם בניו ובני ביתו אין צריכין לקבל לפי שאינו דומה חבר שקיבל לבן חבר שקיבל אביו דבן חבר לא חשיד. ובתוספתא [כד] גרסינן שאין דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל במסכת דמאי[ע]: **נשנית משנה זו.** דאפי' תלמיד חכם צריך לקבל: **בטהרות.** בסדר טהרות לא גרסי'. בטהרות עצמן אירע להן מעשה ונסתפקה הלכה: **שדרו רבנן.** שדרו [כה] זוג דרבנן: **אותיב רבנן מדידיה.** מתלמידיו שקיבלו עליהן דברי חבירות אותיב בהדי הנך שלוחים וקאי איהו לעיוני בשאילתם: [כו] **אבא של זה כו'.** אגב ריתחיה קאמר ולא היא: **כבוד זקן.** האב והבן: **סילסול.** מעלה. ר' חנינא בן אנטיגנוס כהן היה: **בחזקתה עד שתיפסל.** שימכרו בה קלא אילן לשם תכלת: צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה גרסי' ולא גרסי' **לכתחלה.** ובתוספתא [דמאי פ"ב הי"ב] גרסינן הכי. בבתחלה כלומר מתחלה קודם שנחזיקנו בחבירות ואע"ג דאמרן לעיל בניו ובני ביתו אין צריכין לקבל הכא שאני הואיל ובשעת קבלה לא הוו גביה ואיכא למימר דסרכייהו קמא נקטי: **אין צריכין לקבל.** אם חזרו תחת יד חבר: **קומעת.** קושרת: **קשרי מוכס.** שים חותמות למוכסים וכשנותנין להן המכס הם נותנין לו חותם כדי שלא יתבעו מוכס שני:

וכולן

וחכמים אומרים אינו נחשד אלא על אותו דבר בלבד. נר' אילעאי דלעיל דחשוד על הטהרות חשוד על השביעית אלא היכא שראינוהו נוהג בצינעא הא דקאמר הכא אינו [כז] נחשד אלא לאותו דבר לאו דוקא אלא לאותו דבר וכיוצא בו ולא אתא אלא לאפוקי [כח] בכל התורה כולה: **אביו** של זה ביזה [כט] תלמידים שלנו. על הטהרות כמו שעשה בנו:

וכולן

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הלכה ט טוש"ע י"ד סימן קיט סעיף ד:

מ ב מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יז טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף יב:

מא ג מיי' פ"י מהלכות משכב ומושב הל' ב:

מב ד מיי' פ"ג מהל' כלי המקדש הל' א:

מג ה מיי' פ"א מהל' בכורים הלכה א:

מד ו ז ח מיי' פ"י מהלכות מעשר הל' א ופ"י מהלכות משכב ומושב הלכה ב:

מה ט י מיי' שם הלכה ה ופ"י מהלכות מעשר הלכה א:

מו כ מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הל' ד:

מז ל מיי' שם הלכה ג:

מח מ מיי' שם הלכה ה ופ"י מהל' מעשר הלכה ב:

מט נ מיי' פ"ב מהל' ציצית הלכה ו:

נ ס מיי' פ"י מהל' מעשר הלכה ג ופ"י מהלכות משכב ומושב הלכה ו:

◆

תורה אור השלם

1. הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה: ויקרא ז לג

◆

רבינו גרשום

חשיד נמי אקל: דיורא בת דיורתא. גר בת גיורת: קדושיו קדושין. ובעיא גט: חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו. דאמרינן הואיל ואין יכול לעמוד באותו דבר [ודאי לא יעמוד נמי באחרים]: אפילו דקדוק אחד. אגר שבא לקבל עליו כל דברי תורה קאי ברייתא (ודאי לא יעמוד נמי באחרים): אם ראינוהו שנוהג בצנעא בתוך ביתו קודם לכך מקבלין אותו מיד ואח"כ מלמדין אותו: מקבלין לכנפים לנטילת ידים אם קיבל עליו להזהר שלא לאכול בלא נטילת ידים ובכל דבר שצריך לנטילת ידים: אח"כ מקבלין אותו לטהרות. ליכל חולין בטהרה: אף לטהרות לא קיבל. כלומר שאין סומכין עליו אף לכמה שקיבל דאמרינן מדלא יכול לעמוד במה שצריך נטילת ידים כ"ש בשאר טהרות: עד כמה מקבלין אותו. כלומר כמה חזינן ליה דאיזדהר בטהרה דמקבלין ליה בנאמן על הטהרות: למשקין. לטהרת משקין ל' יום: לכסות לטהרת בגדים כדאמרינן בגדי עם הארץ מדרס לפרושים כו': לפי שאינו דומה חבר שקיבל (א) ט"א אינו דומה חבר שקיבל וכן שקיבל הכי משמע כיון דאמרת דחבר עצמו צריך לקבל בפני ג' כ"ש בן חבר שצריך לקבל בפני ג' מש"ה הת"ק קאי דאמרינן בניו ובני ביתו אינו צריך לקבל אע"ג דאיהו גופיה צריך לקבל בפני ג' אינו דומה חבר בן עם הארץ לבן חבר. דחבר בן עם הארץ לא למד בבית אביו וצריך לו לקבל בפני ג' אבל בן חבר דסריך בטהרות שנוהג בבית אביו אין צריך לקבל בפני ג': בימי בנו של ר' חנינא נשנית משנה זו. דת"ח צריך לקבל בפני ג' דאיהו הוה חשיד אפי' ת"ח בטהרותיו אא"כ קבלו בפני ג': אותיב רבנן מדידיה. מתלמידיו לשמור טהרותיו עד שהלך לעיין בדבר: אמרו ליה. לר' יהודה היאך נהג בהם שלא רצה להאמין להם טהרותיו. א"ל ר' יוסי לר' יהודה כבוד זקן יהא מונח במקומו כלומר אל תחשדיה במבזה ת"ח: אלא מיום שחרב בהמ"ק נהגו חכמים סילסול חומרא:

מסורת הש"ס

א) [עירובין פג. וש"נ], ב) תוספתא דדמאי פ"ב ה"ג, ג) ג"ז שם ה"ו, ד) תוספתא דדמאי פ"ב ה"ז, ה) [מנחות יח: חולין קלג.], ו) ג"ז שם בתוספתא ה"ט, ז) ג"ז שם בתוספתא, ח) גז"ש בתוספתא, ט) [יומא פ. זבחים לח: חולין נב: קה. ערכין כז:], י) ס"א נטר, כ) ע"ז לט., ל) [תוספתא דדמאי פ"ב הי"ב ע"ש ע"ז לט. ע"ש ולע"ג], מ) ג"ז שם [ע"ש ולע"ג], נ) [מכאן שייך עוד לע"א], ס) [ע"כ שייך לשם], ע) [פ"ב ה"י],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אף לטהרות אין מקבלין דכיון:

◆

מוסף רש"י

אפילו דקדוק אחד מדברי סופרים. שהוסיפו לדקדק אחר מעשה הבריות ולהחמיר ולעשות סייג ואזנים לתורה וגזרו גזרות להרחיק את האדם מן העבירה (סוכה כח.). **צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה.** קודם שיהו נאמנין לכל (בדפו"י: לקבל) דברי חבירות שיאכלו בטהרה ושיעשרו פירות וכיוצא בהן (ע"ז לט.). **קשרי מוכס.** חותמות לנותני המכס כדי שלא יתבעום חבריו ומשרתיו פעם אחרת, מוכס סתמא גזלן (שם).

◆

שיטה מקובצת

א] יהודה היא דבאתריה דר"י חמירא להו שביעית וחד: ב] מאיר מאי ר' מאיר דתניא: ג] עליו. עי' תוס' ע"ז (דף ז ע"א): ד] בלבד וגר שקבל עליו דברי תורה ונחשד לדבר אחד ואפי' חשוד לכל התורה כולה הרי הוא: ה] אחד מדקדוקי סופרים: ו] לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו כהן שבא: ז] זה שנים עשר חודש. ס"א אי הכי נתנייה גבי קולי ב"ש וחומרי כו': ח] אלא אימא בית הלל: ט] שלשים יום: י] שדרו זווא דרבנן: יא] אנטיגנוס זילו אמרו ליה לעיין בה אזלו ואשכחוה דקא טעין. ס"א מנטר. וס"א נטיר: יב] רבנן אשת חבר כחבר חבר שמת: יג] בתחלה רשב"א אומר: יד] חברות בתחלה שהיה ר"ש: טו] אשה אפילו לאחר: טז] חבירות בצנעא שאין: יז] לכל דבר הס"ד: יח] טהורה ואם אמר אינו מקבל אלא לכנפים מקבלין אותו ואע"ג דאמרן לעיל חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו שאני הכא דאינו משייר דבר שלם שהרי מקבל עליו נטילת ידים וזו היא עיקר אכילת חולין בטהרה הס"ד ומה"ד אף: יט] בשאר חומרי טהרות הס"ד: כ] כמה מקבלין אותו. עד כמה יקבל עליו דברי: כא] ליתני נמי הא: כב] חבר שקבל מחמת אביו: כג] דודאי בקבלה מזדהיר: כד] תיבת גרסינן נמחק: כה] שדרו זווא: כו] מה"ד אביו של: כז] אינו נחשד: כח] לאפוקי כל התורה: כט] ביזה תלמידי חכמים שלא על ותיבת שלנו נמחק:

א) נראה דל"ל חבר שקיבל לבן חבר שקיבל הכי משמע וכו' שצריך לקבל בפני ג'. ט"א אינו דומה וכו' את"ק קאי דמשו"ה אמר בניו ובני ביתו וכו'.